

Proč platí, že když nejde o život, jde v podstatě o hovno...?!?

Tato otázka úzce souvisí s tím, co je a co není pro život jako takový a potažmo pro život náš tím podstatným. Tuto otázku nelze samozřejmě analyzovat ani učinit pokus o odpověď na ni bez toho, abychom se pokusili popsat, co je v kontextu této otázky obecný pojem „život“ a co v tomto kontextu představuje onen všeobíhající výraz „hovno“. Nevyhneme se ani popisu složeného výrazu „(ne)jde o život.“

Život obecně je podivuhodný a zřejmě docela unikátní disipativní (katalyzující rozptyl energie od zdroje k rezervoáru) systém, který si své zkušenosti a záznamy o sobě samotném poznamenává do nedisipativní struktury DNA v podobě genetického kódu. Živé organismy dokážou spotřebovávat své zdroje částečně na udržení vlastního uspořádání a částečně na svou produkci, na kterou je často nahlíženo jako na neužitečný odpad, tedy jako na ono příslovečné hovno, kterým často i skutečně je, ale i ono hovno je zdrojem existence pro jiné a často i zdrojem zajímavé mezidruhové spolupráce, symbiózy. Život pracuje s takovými zdroji energie, které mu poskytuje jeho prostředí. Je to především sluneční energie, geotermální energie, energie gravitačního a elektromagnetického pole a energie uložená uspořádáním hmoty v čase v neživé přírodě. Nějakým způsobem s těmito energiemi dokáže přímo pracovat každý živý organismus, ale jenom některým je dáno to, že jsou závislé pouze přímo na těchto základních zdrojích a nikoliv na zdrojích pocházejících z existence nebo produkce jiných organismů. Takovými organismy jsou rámci aktuálního poznání života především mikroorganismy, které působí na hranici neživé a živé přírody a přímo využívají přírodní energetické zdroje. Většina organismů, které známe, jsou natolik závislá na produkci jiných organismů, že jejich existence se omezuje pouze na určitý biotop.

Pokud tuto úvahu přeneseme do společnosti a ekonomiky a podíváme se toutéž optikou na procesy tvorby, distribuce a spotřeby nejen vzácných statků, ale i důvěry a sociálního kapitálu, pak jsou patrné určité analogie s procesy probíhajícími v přírodě. Především je zřejmé, jak nemnoho institucí, organizací i lidských jednotlivců má ve své moci nebo alespoň k přímé dispozici základní zdroje své společenské a ekonomické existence. Naprostá většina z nich působí v prostředí, kde jsou jejich zdroji nosiče od těch přírodních sice nutně odvozené, ale velmi, velmi vzdálené, a jejich výstupy v podobě produkce jsou od nich ještě vzdálenější. Existuje významná snaha dostat se prostřednictvím směny vlastní produkce co nejbližší nebo přímo k oněm základním zdrojům, neboť pouze ony a jejich přímé využívání a ovládnutí jsou zdrojem opravdové moci. Čím je produkce organizace nebo instituce žádanější a univerzálnější, tím účinněji zprostředkovává přístup k těmto zdrojům a možné panství nad nimi. V současné době jsou v tomto smyslu potencionálně nejschopnějšími institucionálními produkty všeobecné ekvivalenty a jejich virtuální deriváty. Jsou ve své podstatě na samém konci řady produkce odvozené od základních zdrojů, jsou svého druhu superodpadem a tedy vlastně superhovnem, ale z druhé strany se základním zdrojům blíží univerzalitou hodnot, které představují, a proto jsou vzájemně nejsnáze směnitelné. Všeobecné ekvivalenty jsou podobně jako základní zdroje naší existence hodnotou samy o sobě. Jejich směnitelnost nebo dokonce zaměnitelnost je největší příležitostí i hrozbou, které čelí dnešní lidská civilizace jako celek i per partes.

Pokud se vrátíme k otázce v nadpisu této úvahy, pak si musíme odpovědět, že o život jde doopravdy málokde a málokdy, tedy, že existuje jen velmi omezený prostorčas, kdy a kde dochází k využívání či směně základních zdrojů organizacemi, institucemi nebo lidskými jednotlivci. Problém spočívá v tom, že o život jde každému lidskému jedinci, ale přístup k základním zdrojům má jen malá hrstka z nich,

kteřá především ví o existenci zmíněných časoprostorů, umí je nalézt a zejména stát se osobně nebo prostřednictvím nějaké instituce či organizace jejich aktivní součástí. Vše ostatní ve společnosti i ekonomice existuje z derivátů a vzájemné vykořisťovatelské společenské zápasy jsou sice pro konkrétní jednotlivce a skupiny existenční, ale ve své podstatě jsou to boje o odpad, přeneseně řečeno „je to o hovně.“

Dotek se skutečností, se skutečným životem, ovšem dokáže přinášet nejen ovládnutí energetických zdrojů, ale rovněž ovládnutí lidských myslí a intelektu. To se týká i jednotlivců vůči sobě samým a proto jedním z vrcholných prožitků lidské existence je prožitek z vlastní autentické a originální tvorby, přetvářející prostředí. Tento pocit dává lidskému jedinci rozměr, který v něm zůstává trvale uložen a je velice obtížné takového člověka mocensky ovládnout. Je to neopakovatelný pocit svobody, pocházející od něho samého. Zcela zvláštními zdroji existence jsou prostor a čas. Snaha o jejich ovládnutí je stará jako lidstvo samo a je ohromnou prestiží mocných. Zatím se ovšem zdá, že tyto zdroje se zatím skutečnému ovládnutí i těmi nejprestižnějšími elitami účinně brání. Jsou to opět všeobecné ekvivalenty a jejich deriváty, které dokážou svým vlastníkům zprostředkovat krátkodobou a velice nákladnou iluzi, že jim čas běží jinak, mají vlastní prostor a žijí v něm on-line v bezčasí. Těm, kteří nemají dostatek prostředků, zbývají levnější drogy a virtuální realita nebo namáhavá a dlouhodobá duševní cvičení. O život jde všude tam, kde se těchto základních zdrojů existence života přímo dotýkáme, využíváme je nebo je dokonce částečně ovládáme. Tam máme nejen pocit moci, ale potřebujeme i pocit odpovědnosti za všechny, jejichž životy jsou na našich rozhodnutích o těchto zdrojích závislé. Všude jinde jde tedy v zásadě o hovno, ale odpovědnosti za život těch druhých nás to rozhodně nezbavuje. Odpovědnost každého jedince i organizace, která má možnost nakládat se základními zdroji je obrovská, protože parametry jejího chování mají obrovský vliv na ostatní prostředí, lhostejno, zda přírodní nebo kulturní. Základní zdroje naší existence jsou pochopitelně i základními zdroji naší bezpečnosti.

Základním poučením z této úvahy tedy je to, že je neodpuštělným prohřeškem proti vlastní bezpečnosti a existenci, pokud organizace nevyužívá pro sebe základní zdroje, které má ve své dispozici. V podmínkách České republiky to jsou především státní území a jeho rozmanitost a členitost, znalosti a dovednosti lidí, úroveň jejich vzájemných vztahů respektu a důvěry, jaderná energie, uhlí a další nerostné bohatství, lesy, voda a půda. Druhým poučením, neméně podstatným, je to, že nelze jakkoliv zpochybňovat úsilí některých osob a institucí směřující k vytvoření dostatečné zásoby všeobecných ekvivalentů nejrůznějších podob v organizaci, protože právě ty umožňují maximální mobilitu statků v rámci organizace a efektivitu jejich směny. Všeobecné ekvivalenty, přes svou zdánlivou kvalitativní odtrženost od základních zdrojů existence organizací a jednotlivců, jsou stejně nepostradatelné jako základní zdroje, protože platí, že i ta nejúplnější soběstačnost v sobě nutně skrývá nějakou nesoběstačnost, kterou je třeba zacelit právě pomocí směny.

Budování funkčního systému všeobecných ekvivalentů je tedy pro jednotlivce i organizace životně stejně důležité a je vyjádřením stejné společenské odpovědnosti jako využívání základních disponibilních zdrojů. Jakékoliv preference či neuvážená směna nebo záměna mezi těmito dvěma světy základních zdrojů a všeobecných ekvivalentů vedou dříve nebo později k rozvratu společnosti. Stejně tak vedou k rozvratu společnosti pokusy o jakoukoliv kolektivní nebo individuální monopolizaci základních zdrojů a všeobecných ekvivalentů. Vše ostatní, co společnost nebo jedinec potřebuje ke své existenci, lze získat výrobou a spotřebou její produkce nebo její následnou směnou. Jde sice pohříchu o nejrůznější podoby hovna s nejrůznější přidanou hodnotou, ale takový už je život...

